

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ НАДХОДЖЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВО

Гаврись М.О.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

При надходженні основних засобів (ОЗ) на підприємство для початку ведення обліку конкретного об'єкту ОЗ необхідно визначити його первісну вартість, метод нарахування і, при потребі, норми амортизаційних відрахувань, створити інвентарну картку обліку для кожного об'єкту ОЗ, і, у залежності від способу надходження, скласти акт їхнього приймання-передачі.

Найскладнішим етапом обліку при надходженні ОЗ є визначення їхньої первісної вартості. ОЗ можуть надходити на підприємство через придбання за грошові кошти, створення або будівництво (які можуть бути здійснені як господарським, так і підрядним способами), безоплатне отримання (від вітчизняних і іноземних господарюючих суб'єктів, благодійних фондів та організацій, урядів, тощо), внесення учасниками до капіталу підприємства, бартерний обмін на інші об'єкти основних засобів, або ж обмін на матеріальні запаси, готову продукцію підприємства, дебіторську заборгованість. Кожен з цих способів має особливості обліку, що ускладнюють визначення первісної вартості.

Занижене значення первісної вартості призведе до зменшення амортизаційних відрахувань, завищення бази оподаткування податком на прибуток і менш ефективного виконання функції відтворення основних засобів. Завищення первісної вартості зменшує нараховані суми податку на прибуток, що може викликати претензії з боку податкових органів. І якщо у випадку придбання ОЗ за грошові кошти визначення первісної вартості є відносно простим завданням, то у випадку самостійного або підрядного будівництва або безкоштовного отримання ОЗ воно часом стає зовсім нетривіальним.

Первісна вартість окремих об'єктів ОЗ формується на рахунку 15 «Капітальні інвестиції». Сума податку на додану вартість не входить в неї. Після закінчення формування первісної вартості і введення об'єкта ОЗ в експлуатацію його подальший облік ведеться на відповідному субрахунку рахунку 10 «Основні засоби». Аналогічно ведеться облік і деяких інших видів необоротних активів. У випадку придбання об'єкту ОЗ за грошові кошти його первісна вартість формується на субрахунку 152 «Придбання (виготовлення) основних засобів» з вартості придбання, підтвердженої відповідними документами, і, за необхідності, суми інших релевантних витрат на ОЗ. У разі самостійного створення або будівництва об'єкта ОЗ, формування первісної вартості відбувається так само, але кількість елементів може сягати сотень і тисяч, а час її формування – місяцями і роками. Використовуються субрахунки 152 і 151. Для безоплатно отриманих основних засобів первісна вартість буде складатися з їхньої справедливої вартості і суми супутніх витрат, як визначено у П(С)БО №7. Визначення справедливої вартості неведене у додатку до П(С)БО №19 «Об'єднання підприємств».